

LO GRINHON

LA GAZETA DAU VIVARÈS D'EN NAUT

SOMARI

1. La Dictaa occitana. Estrenas
2. Antologia vivaresa : una soroneta d'Etienne Gamonnet, L'escosson
3. Suita e vocabulari
4. Las jornaas occitanas : Joan Jaurès
5. Las jornaas occitanas : Frederic Mistral & lo filme : Lengua d'Amor.
6. L'amor, la mòrt, la mèrda :
     Songe dau lapin
     Rêve du lapin
     Rabbit's Dream
- Poèma de Jean-Claude Forêt
7. Lo Beure e lo minjar :
     Las Estialas de Chalendas
- Los mots croisats dau Gui
8. Las darrèiras novèlas :
     Los cors d'occitan
     La dictaa occitana dau 24 de Janvièr
- Responsas daus mots croisats
- Encara per las estrenas

N°83 Endarrèir - Decembre de 2014

La Dictaa Occitana ès Anonai

La dictaa occitana tòrna ès Anonai per d'aqueste an. Aquela petita fèsta, simbolica, de la linga es importanta. Qu'es l'ocasion de se rencontrer a l'entorn de nòstra linga de monstrar qu'es totjorn bien viva, que siem contents de la practicar e qu'aquò nos fai jòia.

Passar ensems un bon moment dins la convivialitat occitana es lo paradòxa qu'arrivan pas a comprene aqueles que restan sus los sovenirs tarribles de la vielha dictaa francimanda dau be la peur de las FAUTAS. E quora aviam bien "fautat" tot s'achabava dins lo zèro, lo neiant doncas. Aquí ren de tot aquò mas una practica consensuala d'una escritura que s'adapta a nòstres parlats, restent pasmens rigorosa dins sos principis.

Parlar, escriure nòstra linga deù èsser un plaser, ne'n chau, un còp de mai, faire l'expèriencia ès Anonai lo 24 de Janvièr 2015.

Lo Revessin

LO GRINHON

es la gazeta de l'associacion occitana
PARLAREM EN VIVARÉS
 D'ès Anonai. Es mandat a tots los aderents.
 Per lo recèure, mandar
 12 € per una persona
 15€ per un coble a :
LO GRINHON (G. Betton)
 La petita Comba
 27 rua Marcel Bruyère
 07100 ANONAI
 Faire lo chec a l'òrdre de **PARLAREM EN VIVARÉS.**

Las adesions partan dau n° de Prima
 e s'achaban daube lo n° d'Ivèrn...

Per Chalendas, per vòstras estrenas eissubletz pas l'estrena occitana, aquela que parla dau país

.Veiquiá lo genti mes de mai
 La via chara
 L'autre jorn ièu me'n anavo
 Au chatèl de Perpignan
 Los tres dalhaies
 Sos los pibons
 Jan lo Grinhon
 Regis Vallet a Radio Vivarés
 Rin drin drin

Maire, maria-me d'aqueste an
 Jan Janeta, La Moniteira, Lo chaton de la vielha, Ièu savo una chançon...**De comandar au Grinhon : 13 € +2 €per la pòsta.**

Antologia vivaresa : una soroneta d'Etienne Gamonnet

L'escossor

Charle de Ribas èra vèrs ele. L'anavos trobar per veire son Charlon que me portèsse quauqua bilha de chastanhièr aube quauqu'una altra de noièr vèrs Gabrièl que rèssa quauque pauc a temps perdut. Charlon a un tractèr e fai de viatges per lo monde. Amaï es pas charestiós, chau pas dire çò qu'es pas.

Charle es veuse e son garçon es pas mariat, que n'í a ben mai iara d'aquós joines que se màrion pas, vèrs nosautres. M'aquò vivon totes dos solets. Lo pèra tòcha la retrèta e lo garçon vai a sa jorna, chàrria de besonha, bastís quauque pauc, bricòla, anfèn sufís, ganha sa vida coma pòt. Amaï, de brave monde, te'n respònde d'una.

— Ieu crei que chàrria de gèrbas per lo vesin ; tardarà pas d'arribar, çò me diguèt lo paire ; rentratz un pauc.

Rentrèrè pas que fasiá bòn temps aquí defòra e Charle traficava dessós son calabèrt : fasiá un escossor. Anèt quèrre un litre e dos veires, e quand li auguèrom tastat son vin, tot en devisent, tòrna tombar en son escossor.

Ieu li diguère :

— Es ben estonant de vos veire faire un escossor per nòstros temps.

— Ò, çò diguèt, ai fat un pauc de segla e vòle gardar de palha pròpa per mas tomas qu'ai quatre o cinc chabras que me tenon de fromatge. M'aquò la vòle escoire. Aiu copat un manche de frais que l'ai laissat sechar dempuèi una paira d'ans per faire l'eissèu, lo manche si volètz.

— E quela pèça de fèrre, diguèi, que ten la poncha dau manche, coma l'apelatz ?

— Aqu'es la mòrna. Dins lo temps los maneschaus ne'n farjavon, mè quela, ieu l'aiu. Iara, vai-te quèrre un maneschau ! Pòl, que travalhava encara quauque pauc o a franc abandonat. Quela pèça ten lo manche que se fende pas quand lo trauches per li sacar lo moine.

— Lo moine ?

— Lo moine, çò diguèt, quò's aquela chavilha que ten la promèira pèça de cuèr sobre lo manche.

— Mè vòstra chavilha n'es pas una chavilha, aqu'es un vitz que li botatz !

— Ò qu'ái, çò faguèt, ieu li ai vissat quò, mè dins lo temps qu'èra una chavilha de bòsc que li sacavon. Lo moine, l'apelavon. Mè, bevètz un còp. Quauque còp se ne'n fasiá de braves escossors. Maginatz veire ! lo blat que çais aiá ! Ieu ai agut vist que l'òms escoiá tot lo mes d'aost vèrs los uns o vèrs los autres ; aquí a quatre ; de fes que li a a doas liaas de quatre dins los bèus ostaus. Los promièrs jorns èra penable, mè l'òm se li rompiá ; ieu, autant o amavo coma de sear. Puèisses quand l'airaa èra estat viraa è tornar escossa, bramavon : « A la palha ! A la palha ! » E m'aquò las femnas sortián e venián donar un còp de man ; e n'í aiá totjorn quauqu'un per contar quauqua conleta odumens per faire quauqua chalèssa. E l'òm s'amusava. Mè li chaliá totjorn quauque litre de temps en temps. Ò ! se beia pas coma iara, mè per las escossalhas, chaliá un tonelon. Sabètz qu'en la comuna dau Ga, se culhiá quatre mila balas de blat ! Ont son iara ? Pas neus au canton ; pas neus de dètz pèças una. Ieu, quand ère gamenàs, èrom tres fraires vèrs ieu ; totes los ans, aube mon paure pèra, passàvom l'uvèrn a rotissar ; fasiam d'eissarts amont au sèrre, de cinc o sièis quar-

tas. E n'í aiá bravament que ne'n fasián atomai ; e tot aquò ne'n fasiá de blat quand veniá per lo culhir !

— Dison qu'es rien passat que non se tòrne veire.

— Ieu totjorn o veirai pas !

— Quela pèça de cuèr que disètz, que lo moine la ten, e que vira a la poncha dau manche, coma l'apelatz ?

Charle la faguèt virar dos o tres còps aube sos dets.

— Aqu'es lo cocoron ; chau que vire bien, sans pena.

— Lo cocoron. Li avètz fat de bòrnas aube vòstre cotèl ?

— Per li passar lo liam, que tendrà lo manche aube l'aure de l'escossor. Mè bevètz un còp, qu'avètz pas beugut, çò diguèt en prenent son litre ; l'ai pres de Ròbert ; lo baila ben bòn... Mon Charlon deu pas rèstre luènh.

— E lo liam, ieu diguère, ten lo morsèl de bòsc qu'escoi ?

— Pas encara ! Tenètz, que n'ai vun escossor, que mon pèra l'aiá fat faire, aviatatz : lo liam passa dins aquela pèça pleaa de bòsc de chastanhièr bosche que l'apèlon la chapelaa que l'anèla la sarra ; e la chapelaa sarra lo baston qu'escoi que li dison la verjaa. Per far una bòna verjaa, coma aquela, chau l'aligèira ; odumens lo frais ; l'aligèira eissuta, qu'es dur coma lo fèrre ; d'aval d'embàs, fasián de verjaas de boe.

— Aquò fai sèt pèças per un escossor.

— E benlèu pro ; chau que la verjaa vire bien, chau un escossor bien en man per escoire ; qu'es pas un otil que quau que siave lo pòt faire. Quand escoiam a quatre, li chaliá pas un maladreit ; totes escoián pas ; tenètz lo paire Reinaud dès Chantamèrle, l'aián pas jamai pogut enliar ; auriá picat en las aures das autres !

— Qu'es coma per dançar, ieu diguère, se chau devenir.

— Aquò mème.

Son relòtge aiá sonat mèijorn ; ieu li diguère :

— Faretz ben ma comession en vòstre Charlon ; se fai tard, me chau davalat.

— Tardarà pas gaire ; manjaretz ben una pèça aube ieu.

Me n'anère quand mèma. Saupuguère pas si Charlon èra vengut dinar d'ora.

Étienne Gamonnet, *Soronetas dès la Pervencha*
(Modernizacion de l'ortografia : Denis Capian)

Vocabulari :

Ressa : scie—escossor/escosson : fléau - bilha : grume, tronc - charestiós : cher - l'aiu/l'avio : je l'avais - morna : morne (douille) - conleta : gaudriole - chalèssa : plaisanterie - pas neus (pasnius) : mème pas - rotissar : défoncer la terre - quarta : 1/10e d'ha - atomai : autant - de bòrnas : des trous - chastanhièr bosche : châtaignier non geffé - aligèira : alizier - frais / fraisse : frêne - boe/bois : buis - enliar : mettre en équipe - coma per dançar...se chau devenir : pour danser...il faut suivre le rythme.

Las Jornaas Occitanas daus 7 & 8 de novembre 2014

Jaurés e la lenga occitana a l'escòla

Veiquià quauquas pensaas de Jaurés sus l'interès que i auria de comparar çò qu'apela *la langue méridionale* -e que poiriem dire la lenga occitana- daube lo francés per comprendre e aprendre las autras lengas latinas. Aquestos textes son traits d'articles pareguts dins de jornaus que Jaurés i aviá l'avèrtit d'escriure.

"...Pour que la langue méridionale cesse d'apparaître au peuple lui-même comme "un patois", c'est-à-dire comme une langue inférieure, déchue des hautes idées générales et des grandes ambitions humaines, il convient qu'il apprenne à goûter dans les chefs-d'œuvre de la langue française la beauté classique et qu'il puisse ainsi reconnaître dans la littérature méridionale renouvelée une forme originale, une expression distincte du génie hérité de Rome et de la Grèce par la France totale comme par la France du Midi. [...] Alors, tout le Midi, civilisé en ses profondeurs, prendra plaisir à prolonger à côté du français comme une note distincte et harmonique, le langage méridional, tout vibrant d'art de pensée supérieure..."

La Dépêche, 3 octobre 1909.

"... Il serait facile aux éducateurs, aux maîtres de nos écoles de montrer comment, aux XIIèmes et XIIIèmes siècles, le dialecte du Midi était un noble langage de courtoisie, de poésie et d'art ; comment il a perdu le gouvernement des esprits par la primauté politique de la France du Nord, mais que de merveilleuses ressources subsistent en lui. Il est un des rameaux de cet arbre magnifique qui couvre de ses feuilles bruissantes l'Europe du soleil, l'Italie, l'Espagne, le Portugal..."

La Dépêche, 15 août 1911.

"... Si, par la comparaison du français et du languedocien, ou du provençal, les enfants du peuple, dans tout le Midi de la France, apprenaient à retrouver le même mot sous deux formes différentes, ils auraient bientôt en main la clef qui leur ouvrirait, sans grands efforts, l'italien, le catalan, l'espagnol, le portugais. Et ils se sentiraient en harmonie naturelle, en communication aisée avec ce vaste monde des races latines, qui aujourd'hui, dans l'Europe méridionale et dans l'Amérique du Sud, développe tant de forces et d'audacieuses espérances..."

Revue de l'enseignement primaire, 15 octobre 1911.

Lo Grinhon vos lascia brojar sus 'quelas nautas reflexions que, ielo, lo paure...

M.N.

E lo lendeman escotèrem Jean-Claude Forêt que nos parlèt de Frederic Mistral.

LENGA D'AMOR

Filme de Patric La Vau, VraiVrai Fims produccion.

Las Jornaas occitanas 'chabèran lo dissande per lo filme de Patric La Vau : *Lenga d'amor*. La projeccion fuguèt tant-se-pèt destorbada per d'avaris tecnicos que nos privèran de las cinc darreiras menutas. Mas quò empachèt pas d'apreciar 'questo documentari.

Lo pretzfach de l'autor èra de faire un estat daus luòcs de la lenga occitana. Per aquò, part de sa pròpra descuberta d'aquela lenga. Coma nombre de nosautres, auviguèt l'occitan quand anava en vacances en cò de sos grands en Peiregòrd ontè era naissut son paire. Lo filme es un retorn a las fonts de son amor per la lenga occitana, la lenga que parlavan sos grands-parents, dins laquna s'amavan, lur "lenga d'amor".

D'aquí montra l'actualitat d'aquesta lenga dins aquesto seclè novèl. Actualitat que contunha las celebracions tradicionalas : festas, musica, danças... los sovenirs daus personatges populars en fasent viure encuei lurs fari-bòlas –de fes contaas sus las ràdios dins las annaas 50. Patric La Vau rencontra los escrivans actuaus : J. Ganhaire, M. Chapduelh, JP. Reidy, que dison lo perqué e lo coma de lur volontat d'escriure en occitan. Y.Lavalade explica la toponimia que garda la memòria daus noms de luòcs e l'òm vei qu'un grand nombre de vilas e vilatges an lurs panèus sinhaletics bilingues. Joan Ganhaire, ancian metge qu'es mai conselhier generau, estima que i a 400 a 500 personas que segon de cors en occitan.

E lo filme s'achaba sus l'avenir, daube los enfants d'una Calendreta, escòla bilingua, legissent un texte de Marcela Delpastre, granda escrivana lemosina.

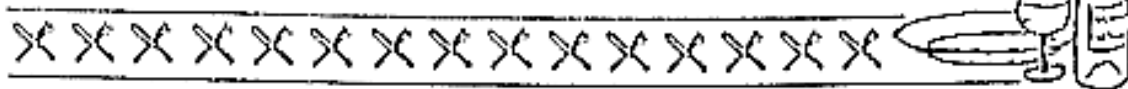
Mas quò, qu'es la partiá qu'avem pas pogut veire en causa de la pana que ne'n parlavem totura. Qu'es per quò que vos prepausarem de tornar veire 'questo filme, benlèu per l'Amassaa Generala de Parlarem en Vivarés que ven. Vos tendrem au fiau de tot aquò.

Marc Noalha

L'amor, la mòrt, la mèrda

Songe dau lapin	Rêve du lapin	Rabbit's Dream
(Patoasaa filosofica de lapin en terrina eissit de nurrissatge biologique, sus una coja d'octosyllabes dobe lhors assonàncias en "a" e "i", lhor infusion de romanin e lhor cesura au mitan)	(Patoisée philosophique de lapin en terrine issu d'élevage biologique, sur un lit d'octosyllabes avec leurs assonances en "a" et "i", leur infusion de romarin et leur césure au milieu)	(Philosophical patoisning of organic farmed rabbit in terrine, on a bed of octosyllables with their "a" and "i" assonances, their rosemary tea and their middle cut)
"Fondre ton anma diens mon anma e diens ta charn fondre ma charn unir diens la mesma substància dos còs dos còrs que son a part.	"Fondre ton âme dans mon âme et dans ta chair fondre ma chair unir dans la même substance deux corps deux cœurs qui sont à part.	"Melting you soul in my own soul and in your flesh melting my flesh unite into the same substance two bodies and two hearts which are apart.
Van songe ailàs un mesme espaci nos ten rejoents e exiliats una grilhassa nos separa mieus qu'un desèrt mieus qu'una mar.	Vain rêve hélas un même espace nous tient rejoints et exilés car une grille nous sépare mieux qu'un désert mieux qu'une mer.	Alas vain dreaming a same space is keeping us joined and exile because railings are parting us better than desert or than sea.
Dau fons de nòstra jaula infama te priam Diu daus vrais amants fai mòrts o vius qu'enfin s'enliacen la fina amanta e son amat."	Du fond de notre geôle infâme nous te prions ô Dieu des vrais amants fais morts o vifs qu'enfin s'enlace la fine amante au bien-aimé."	From the bottom of our loathsome prison we pray Thou God Lord of true lovers dead or alive make them embrace the fine lover and her beloved."
Ansin parlava a sa lapina diens mon clapeir un biau lapin e lhors doas jàbia' èran vesinas fort fiu d'aram grillhatge fin.	Ainsi parlait à sa lapine dans mon clapier un beau lapin et leurs deux cage' étaient voisines fort fil de fer grillage fin.	So were talking a fair rabbit his she-rabbit within my hutch and their two cages were neighbouring strong iron wire and fine fine fencing.
Pietat prenguèro de lhor mina tuèro los dos verge' e martyrs lhor charn mesclèro a grillha fina a fina amor un fin achis.	Pitié je pris de leurs deux mines tuai les deux vierge' et martyrs mêlai leur chair à grille fine à fine amour un fin hachis.	I took pity on their two faces killed both oh them virgins and martyrs and mixed their flesh through a fine sieve to the fine love a fine fine mince.
Mòrts son fonduts diens la terrina dobe un bricon de romanin e diens ma bòlha quand los minjo per que lhor vòt siese complit.	La mort les fond dans la terrine avec un peu de romarin et dans ma pans' quand je les mange pour que leur vœu soit accompli.	Dead they have melt in the terrine with a good pinch of rosemary and in my paunch when I eat them so that their wish will become true.
E mai diens la mèrda que chio intimament son reünits mai de fusion qu'es pas possible entre una bèla e son amic.	Et dans la merde que je chie intimement ils sont unis plus de fusion n'est pas possible entre une belle et son ami.	What's more in the turd that I shit intimately they are united more fusion is quite impossible between Beauty and her boyfriend.
A lhor exemple ò doça mia priam le Diu daus amants fins qu'après la mòrt nos reünissa e chièsse ensemble en paradís !	À leur exemple ô douce amie prions le Dieu des fins amants qu'après la mort il nous unisse et chie ensemble au paradís !	Oh you my dear and gentle lady let's beg Our Lord God of fine lovers after death to take us together and together shit us in paradise!
Mieus que le cuðu e la chamisa que nos unissa en paradís !	Mieux que le cul et la chemise qu'il nous unisse au paradís !	Better than bum and shirt to unite us in paradise !

LO BEURE E LO MINJAR ...

ESTIALAS de CHALENDAS

Par Lucette Rouchier

Ingredients :

- 170 gr de farina
- 60 gr de burre
- 80 gr de sucre ros
- 1 jaune d'uòu (reservar lo blanc)
- 2 culhieraas a sopa de lait
- 1 pinçaa de gengibre en podra
- 1/2 culhiera a cafè de canèla en podra
- 1/2 culhiera a cafè de 4 espiças
- 150 gr de sucre glaç.

. Dins un saladièr botar farina, gengibre, canèla e 4 espiças. Mesclar.

. Ajotar lo burre copat en tròcilhons. Travalhar dau bot daus dets per aver una pasta sablaa.

. Ajotar lo sucre ros, lo lait, e lo jaune d'uòu fins d'aver una pasta mòla. Bien pastar. Estalar sus la taula farinaa (peraquí ½ cm d'espessor).

. Daube un empòrtapèça descopar d'estialas. Botar sus una tòla cuberta d'un papièr de cuèisson. Enfornar per 10 a 12 minutas (forn prechaufat a 180°). Tirar dau forn (las estialas dèvan bien se despegar) las pausar sus una grillha.

. Preparar lo glaçatge : Incorporar a chaa pauc lo sucre glaç au blanc d'uòu fins d'aver un liquide blanchàs un pauc espès.

. Daube un pincèu cubrir las estialas de glaçatge. Laisser franc refresir.

Nòta : questas estialas se conservan de temps dins una boita de fèr o un bocal de veire. Adoncas se pòvan far d'avança.

Vocabulari : **Gengibre** = Gingembre.

Los mots croisats dau Gui

	A	B	C	D	E	F	G	H
1								
2								
3			■			■		
4								
5				■				
6		■			■	■	■	
7								
8								

1/ Se minja freid. 2/ Montar sus un batèl.
3/ Dieu d'Egipte. Neptunium au labo. Titane au labo a l'enversa. 4/ Se ditz per un chat.
5/ Meitat de coble. Mars en Grècia. 6/ Sos sòl. 7/ Oblit. 8/ Forma o aparèncià.

A/ Un serpatàs pòt l'èstre. B/ letra informatica. Nòta de musica. C/ Remarca. Otís d'ajustaire pres a l'envers. D/ Abit de man. Normalizacion europenca. E/ Otís per trabalhar la tèrra. Pronom. F/ Letras de Nicolàs. Per marchar. Coma lo 3. G/ Angle. Japat a meitat. H/ Vermes de fromatge.

Las darrèiras novèlas

Los cors d'occitan tòrnan començar en vila, ès Anonai, d'aqueste an i aurà 2 nivels :

Lo 1° nivèl : començaires, per aqueles que vòlon enreiar o que benlèu ne'n savon tant se pé, mas gaire, daube Joan Luc Forèl, los luns, de 18 oras a 19 oras 30, au centre social de las Perrières, rua Joseph Besset, puei aquò serà tots los quinze jorns.

Rendetz-vos lo diluns 5 de janvièr 2015

(Per mai d'informacions fau sonar lo 04 75 69 90 53)

Lo 2° nivèl, per aqueles que ne'n savon mai e que vòlon aprigondir, daube Marc Noalha, totjorn los luns au mesme endreit, mesme ora e serà tots los mes (mai d'informacions au 06 35 25 37 31).

I a d'autres cors qu'an començat au mes d'octòbre, ès Sant Victor, Arras sus Ròsne, Tornon, es possible de los rejónher. Per mai d'informacions : 04 75 33 85 01 e totjorn Bartavel.com

La dictaa occitana per l'Ardecha e la Droma se farà d'aqueste an ès Anonai, sala Joan Jaurés (GOLA), avenida de l'Euròpa. Excepcionalament per 2015 :

Lo dissande 24 de Janvièr a 14 oras 30

La dictaa se pòt pas organizar a la data retenguaa per Occitània tota per çò qu'ès Anonai comença lo 30 de janvièr lo *Festenau dau promèir filme* e las salas son ocupaas. En mai d'aquò d'unes de nosautres participem au Festenau..

Per Chalendas

Encara d'estrenas que parlan la linga e lo país

La poesia vivaresa a son melhor :

Las Nòças de Ferdinand, Amic d'enfança, Complanta dau Miron, Comba neira, La Clau daus Prats, Preiera dau Caion... E tant d'autres poesias dau **Jean-Claude Forêt**

10 € a comandar au Grinhon

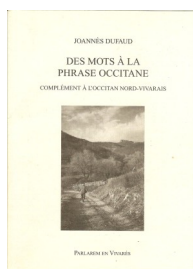

Lo liure dau Revesin :

(edicion bilingua)

De textes pareissuts dins lo « Réveil du Vivarais » en 2010. Coma un songe, La vergonha, las nichas fiscalas, Cò que femna vòu, Escriure... 52 textes

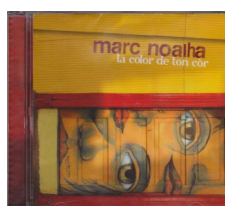
15 € comandar au Grinhon

Joannès Dufaud *Complément à l'occitan Nord Vivarais*

Vocabulari e textes inedités :
Coma vendèro la Lauveta
La rasa dau vèl
Le morsel de sucre
Nòstra Lura
Per Chalèndas

12 € comandar au Grinhon

Marc Noalha

La color de ton còr
Las chançons, paraulas, musica de Marc :
Lo secret de la sàuvia
Perdut, fenit, 'chavat
Paure Trifolon
La clau dau prats

La nueit coma un babau - **15 € Lo Grinhon fara seure.**

Per tota comanda pas eissublar los 2 € per mandar. (tel : 04 75 33 85 01)

Responsas daus mots croisés:

1/ VENGENCA. 2/ EMBARCAR. 3/ RA. NP. IT. 4/ MISTIGRI. 5/ ILA. ARES. 6/ MI. 7/ OMISSION. 8/ SILOETAS.

A/ VERMINOS. B/ EMAIL. MI. C/ NB. SAMIL. D/ GANT. ISO. E/ ERPIA. SE. F/ NC. GR. IT. G/ CAIRE. OA. H/ ARTISONS.